

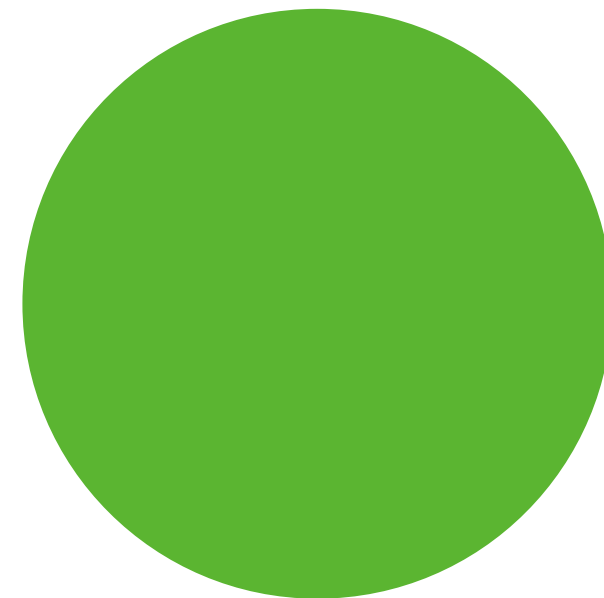

Sladování práce a rodiny, rovné příležitosti u žen v předdůchodovém věku pečujících o závislého člena rodiny

	strana
• Metodika	3
• Hlavní zjištění	4
• Charakteristika souboru	8
• Alternativní formy úvazků	12
• Diskriminace	18
• Nezaměstnané ženy	23
• Zaměstnané ženy	28
• Pečovatelky	32
• Matky pečující o děti	37
• Ženy pečující o rodiče	40
• Legislativa, informace a možnosti zlepšení situace	43

Metodika

Výzkum	Sladování rodiny a práce, rovné příležitosti u žen v předdůchodovém věku pečujících o závislého člena rodiny
Dodavatel	ppm factum research s.r.o.
Cílová skupina	<p>Tři cílové skupiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 % žen ve věku 45 až 65 let NEPEČUJÍCÍ • 30 % žen ve věku 45 až 65 let PEČUJÍCÍ o nezaopatřené děti A ZÁROVEŇ o stárnoucí rodiče • 50 % žen ve věku 45 až 65 let PEČUJÍCÍ o nezaopatřené děti NEBO o stárnoucí rodiče
Metoda	Osobní dotazování (PAPI)
Sběr dat	24. 4. – 5. 5. 2013
Velikost výběrového souboru	<p>Tři cílové skupiny (<i>celkem n = 619</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> • NEPEČUJÍCÍ (n = 130, 21 % <i>celkového vzorku</i>) • PEČUJÍCÍ o děti A rodiče (n = 177, 29 % <i>celkového vzorku</i>) • PEČUJÍCÍ o děti NEBO rodiče (n = 312, 50 % <i>celkového vzorku</i>)
Výběr respondentů	Záměrný výběr na základě rekručních požadavků (věk, pohlaví, péče o blízké) a kvóty (kraj)
Analýza	Zpracování statistickým programem SPSS, čištění dat, třídění 1. a 2. stupně
Proměnné použité ve zprávě	<p>V podrobnějším třídění byly použité dvě kategorizace respondentek z pohledu pečovatelsví:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Třídící tří-členná proměnná : 1/ nepečující, 2/ pečující o děti i rodiče, 3/ pečující o děti anebo rodiče • Třídící dvou-členná proměnná : 1/ nepečující, 2/ pečující (o děti i rodiče + o děti anebo rodiče) <p>Volbu dvou- anebo tří-členné kategorizace jsme volili s ohledem na velikost tříděného podsouboru.</p>

Hlavní zjištění

Hlavní zjištění

Alternativní formy úvazků

- **Preference plného úvazku dominuje u všech skupin žen** nehledě na to, zda pečují o své blízké, či nikoliv. Pečující ženy by nicméně výrazně častěji stály o možnost využít tříčtvrtinový anebo poloviční pracovní úvazek.
- Z nabízených forem alternativních pracovních úvazků by schopnost žen skloubit rodinný a pracovní život nejvíce posílila možnost čerpat **flexibilní pracovní dobu**.
- Ženy mají nejčastěji zkušenost s flexibilní pracovní dobou – deklaruje to více než čtvrtina dotázaných (27 %). Z podrobnějšího třídění vyplývá, že využívání alternativních úvazků je doménou především žen, které pracují jako OSVČ (organizují si svůj pracovní čas samy), než, že by se jednalo o rozšířenější strategii zaměstnavatelů.
- Nejlépe hodnotí svou **schopnost skloubit soukromý a pracovní život nepečující lidé** (75 %). Mezi ženami, které **pečují buď o rodiče anebo děti**, není spokojenost se skloubením profesního a soukromého života už tolik jednoznačná (50 %). Nejméně spokojené jsou v tomto směru **ženy pečující jak o děti, tak i rodiče** (30 %).

Diskriminace

- Dotázané ženy si myslí, že pro jim podobné je v současné době obtížné získat práci, a to nehledě na to, zda o někoho pečují či nikoliv.
- Respondentky, které zastávají názor, že pro ženy jako jsou ony je obtížné sehnat práci, svůj postoj nejčastěji zdůvodňují **věkovou diskriminací (50 %)**. **Svůj věk jako překážku při hledání práce vnímají už ženy ve věku 55-60 let (57 %), ale především ženy ve věku 60-65 let (61 %)**. Z žen, které pečují o blízkou osobu a mají pocit vlastního znevýhodnění, vnímá svou roli jako diskriminující faktor na trhu práce 18 % dotázaných. Nejčastěji tohoto dojmu nabývají ženy, které se starají současně o rodiče i děti (26 %).
- V uplynulých pěti letech se dotázané ženy při pohovorech nejčastěji setkaly s **diskriminací kvůli svému věku** (25 %). V případě věku navíc ženy častěji deklarují opakovanou zkušenost nežli ojedinělou.
- Věk se jako nejvíce diskriminující faktor objevuje i v případě ukončení pracovního poměru. Zhruba každá pátá žena vysvětluje ztrátu svého zaměstnání vysokým věkem (22 %).

Hlavní zjištění

Nezaměstnané ženy

- Mezi nezaměstnanými ženami obecně převažuje nezájem o to, si najít zaměstnání. Tento postoj nesouvisí s jejich povinnostmi, které vyplývají z péče o blízké (pečující 42 %, nepečující 72 %).
- Pro nezaměstnané pečovatelky je velice charakteristické, že **upřednostňují rodinu před pracovní kariérou** (76 %). Mezi ženami, které nepečují o žádnou blízkou osobu, sdílí tento postoj 55 % z nich.
- Zhruba polovina nepracujících pečovatelek také souhlasí s tím, že **osoby s obdobnými rodinnými závazky** (jako má respondentka) **jsou prakticky nezaměstnatelné** (51 %). Nepečovatelky zastávají tento názor výrazně méně (19 %).
- Nezaměstnané ženy pečující o své blízké také v porovnání s nepečujícími ženami nabývají častěji dojmu, že jsou **závislé na svých blízkých** (51 %, resp. 30 %) a že **pro závazky vůči rodině nemají dostatek času na zaměstnání** (33 %, resp. 6 %).
- Vůči pečujícím osobám byli zaměstnavatelé obecně vstřícnější. Mírné většině nezaměstnaných pečovatelek (55 %) vycházel předchozí zaměstnavatel vstříc, když se naléhavě potřebovaly věnovat péči o potomka, partnera anebo rodiče.

Zaměstnané ženy

- **Obdobně jako ženy nezaměstnané, tak i ženy zaměstnané vypovídají o převažující vstřícnosti zaměstnavatele ve chvílích, kdy musí naléhavě pečovat o své blízké.** Zhruba čtyřem z pěti žen (85 %) vyšel zaměstnavatel vstříc, pokud se naléhavě potřebovaly věnovat péči o potomky anebo starší příbuzné.
- Dotázané mají největší zkušenost s nabídkou flexibilní pracovní doby. Tuto nabídku dostala od svého zaměstnavatele každá čtvrtá žena (25 %). **S nabídkou flexibilní pracovní doby se setkaly především ženy pracující na částečný pracovní úvazek (47 %).**

Hlavní zjištění

Pečovatelky

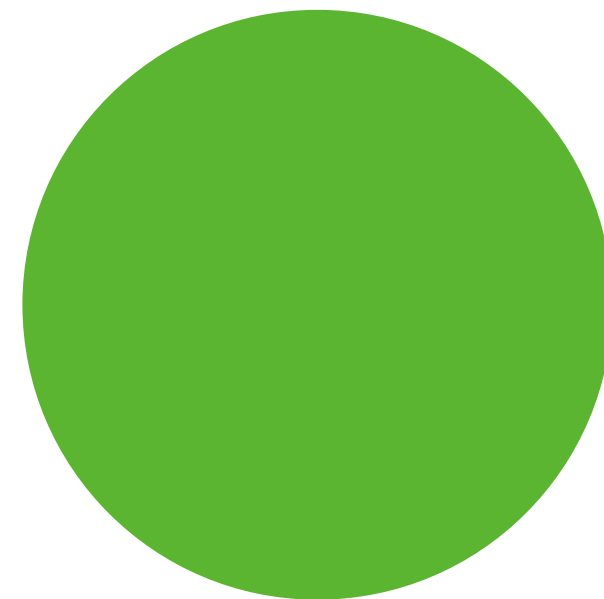
- **Většina žen pečujících o své blízké (59 %) nevnímá tuto činnost jako faktor omezující množství placené práce, kterou mohou vykonávat.**
- **Většina pečujících žen deklaruje, že má v současné době dostatek času na to se věnovat péči o své blízké (77 %).**
- **Přestože pečující ženy deklarují dostatek času na péči o příbuzné, vnímá většina z nich své zaměstnání jako bariéru v péči o blízké (64 %).**
- **Mírná většina pečujících žen (58 %) si v uplynulém roce nemusela brát dovolenou na to, aby mohla pečovat o své blízké.**

Péče o rodiče

- **Pokud ženy pečují výhradně o rodiče, tak jsou to převážně ony, kdo se o ně starají (35 %). V případě, že se ženy starají navíc ještě o děti, tak se rodiče o sebe musí převážně postarat sami a ony fungují jen jako výpomoc (38 %).**

Legislativa, informace a možnosti zlepšení situace

- **Legislativu vztahující se na pracující, kteří pečují o své blízké, zná velice dobře 8 % pečujících žen, částečně 37 % žen.**
- **Podle mírné většiny pečujících žen (56 %) stát nevytváří dostatečné podmínky pro to, aby se lidé s pečovatelskými závazky mohli současně uplatnit na trhu práce. Nejvíce žen by ze strany státu uvítalo větší finanční zvýhodnění, a to jak pečovatelů, tak i pomáhajících organizací (25 %). Mnoho žen také zmínilo vytváření pracovních příležitostí ideálně s flexibilní pracovní dobou (14 %).**
- **Firmy by mohly podle respondentek pomoci vytvořením pracovních příležitostí, ideálně s flexibilní pracovní dobou (30 %).**

Charakteristiky souboru

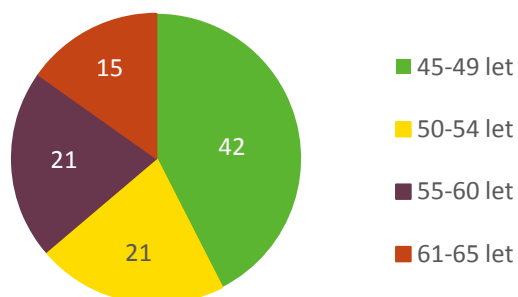

Charakteristiky souboru

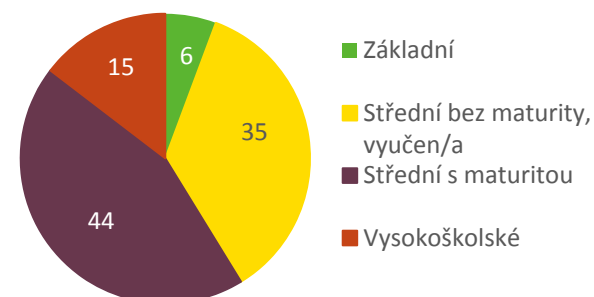
O1. Kolik je Vám let?

D1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Věk
(n = 619)

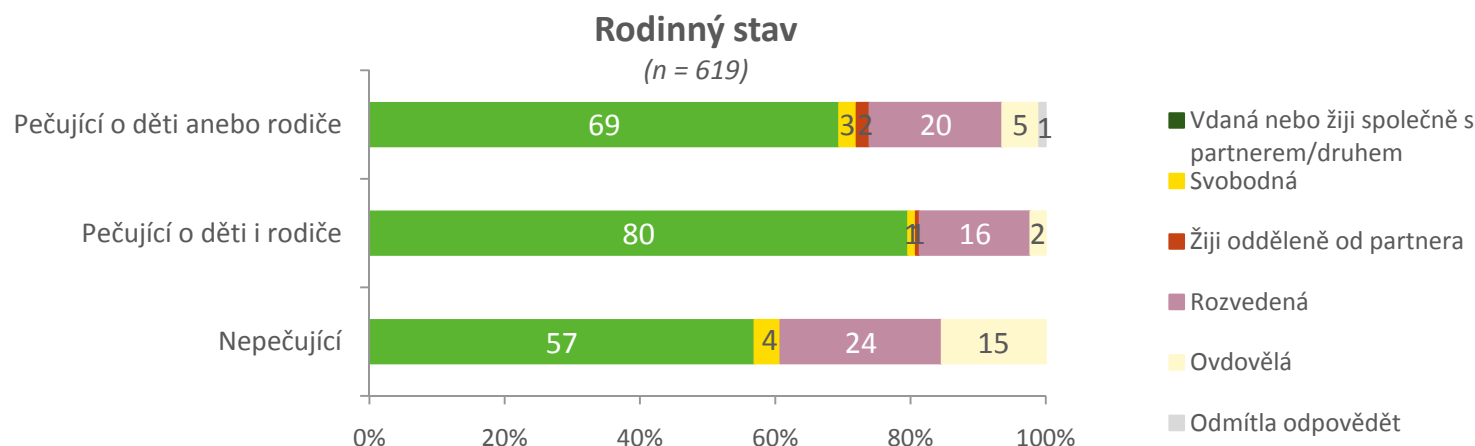
Vzdělání
(n = 619)

- V dotazovaném souboru byly ve větší míře zastoupené ženy ve věku 45 - 49 let (52 %). Mezi dotazovanými byly naopak nejméně zastoupeny ženy ve věku 61 - 65 let (15 %). Průměrný věk respondentek byl 52 let. To, že byla v souboru více zastoupená nejmladší věková skupina, bylo způsobeno zadáním (jednou z kvót bylo, aby značný podíl žen pečoval o potomky).
- V souboru jsou zastoupené ženy různého vzdělání. Oproti běžné populaci je v souboru méně žen se základním vzděláním (6 %) a více žen se středoškolským vzděláním s maturitou (44 %) a s vysokoškolským vzděláním (15 %).

Charakteristiky souboru

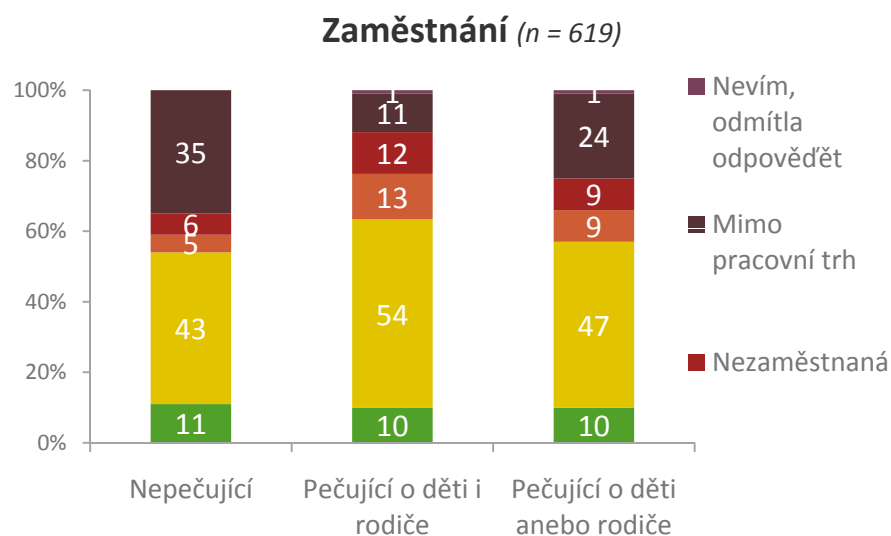
D3. Jaký je Váš rodinný stav?

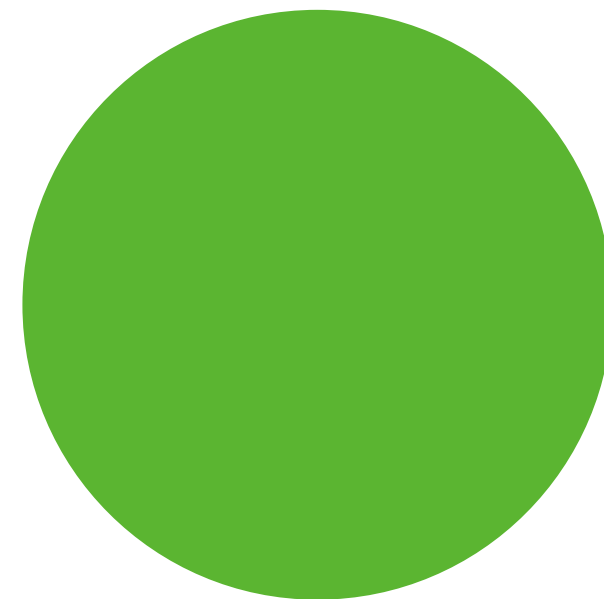
- V souboru žen byly zastoupené především vdané ženy, příp. osoby žijící s partnerem (70 %). Zastoupené byly i ženy rozvedené (20 %) a ovdovělé (7 %).
- V porovnání s ostatními skupinami žijí ženy, které pečují jak o děti, tak i rodiče, častěji s partnerem anebo jsou vdané (80 %). **Právě soužití s partnerem, a z toho odvozovaná podpora z jeho strany, ženě pravděpodobně umožňuje jednodušeji realizovat pečovatelskou roli.**

Charakteristiky souboru

O3. Jaká je Vaše současná situace, co se týče zaměstnání? Pokud máte více zaměstnání, povězte mi prosím o Vašem hlavním pracovním poměru.

- Mezi **nepečujícími** respondentkami byly výrazněji zastoupené ženy v důchodovém věku (35 %).
- Mezi ženami, které **pečují jak o děti, tak i rodiče**, dominovaly zaměstnané ženy (77 %). Konkrétně pak převažovaly ženy zaměstnané na plný úvazek (54 %). V této skupině bylo i více žen pracujících na částečný úvazek (13 %).
- Mezi ženami, které **pečují buď o děti anebo rodiče**, je více těch, které jsou zaměstnané na plný úvazek (47 %) anebo v důchodu (24 %).

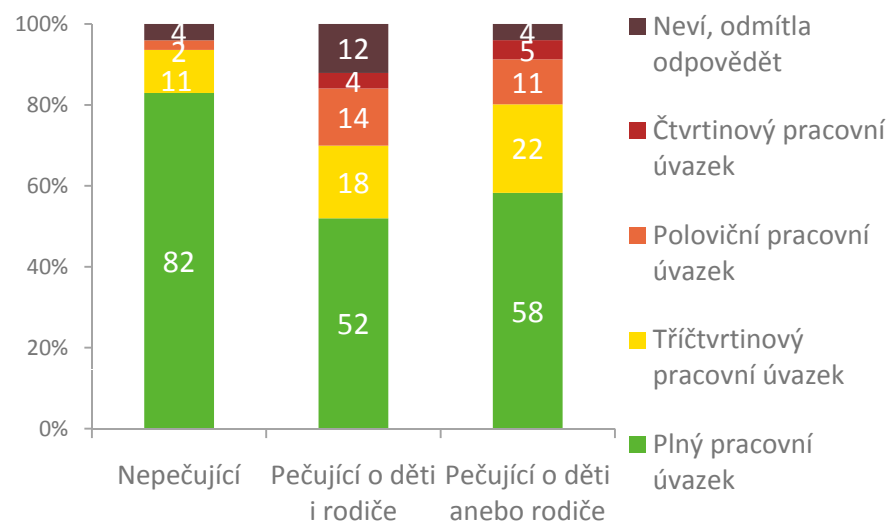
Alternativní formy úvazků

Preferovaný typ pracovního úvazku

O4. Jaký typ pracovního úvazku by byl pro Vás osobně nejvhodnější, tzn. zajišťoval by Vám dostatek finančních prostředků a současně i dostatek času na Vaše povinnosti v rámci rodiny?

Preferovaný typ pracovního úvazku

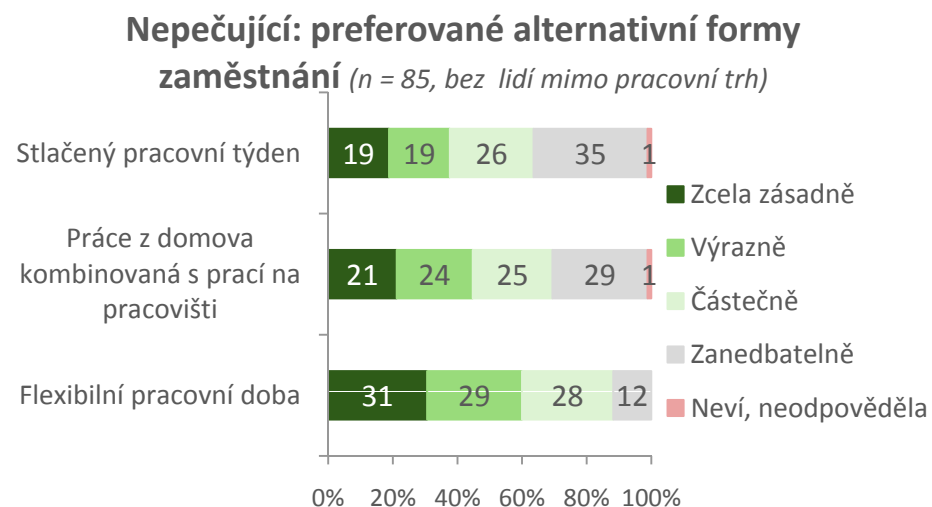
(n = 476, bez lidí mimo pracovní trh)

- **Preference plného úvazku dominuje u všech skupin žen nehledě na to, zda pečují o své blízké, či nikoliv.**
- Plný úvazek by nejčastěji vyhovoval ženám, které nepečují ani o potomka a ani o rodiče (82 %). Méně by jej pak preferovaly ženy pečující buď o děti nebo rodiče (58 %) a ženy pečující současně o děti a rodiče (52 %).
- **Ženy pečující o děti nebo rodiče stejně jako ženy pečující současně o děti i rodiče by výrazně častěji stály o možnost využít tříčtvrtinový (22 % resp. 18 %) anebo poloviční pracovní úvazek (11 % resp. 14 %).**

Nepečující: preference alternativních forem úvazků

O5. Nehledě na to, zda v současné době pracujete anebo ne. Do jaké míry by následující možnosti spolupráce se zaměstnavatelem posílily schopnost žen, jako jste Vy, skloubit svůj rodinný a pracovní život?

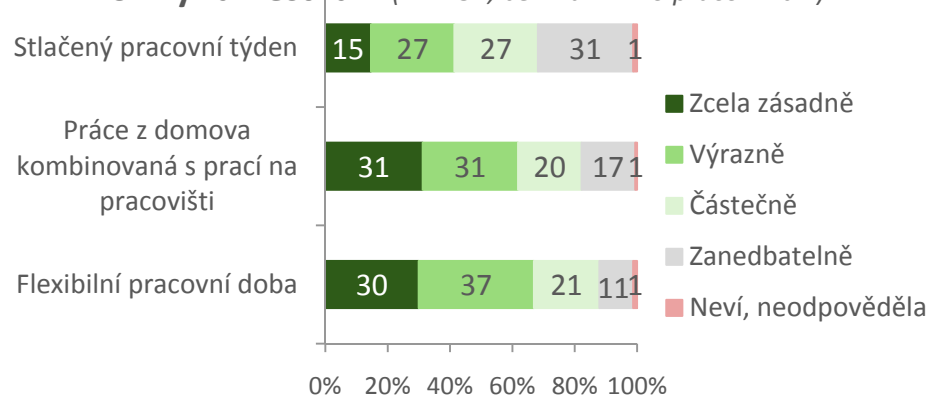

- Z nabízených forem alternativních pracovních úvazků by schopnost žen skloubit rodinný a pracovní život nejvíce posílila možnost čerpat **flexibilní pracovní dobu**.
- Tento typ úvazku by ulehčil jak pečujícím, tak i nepečujícím ženám.

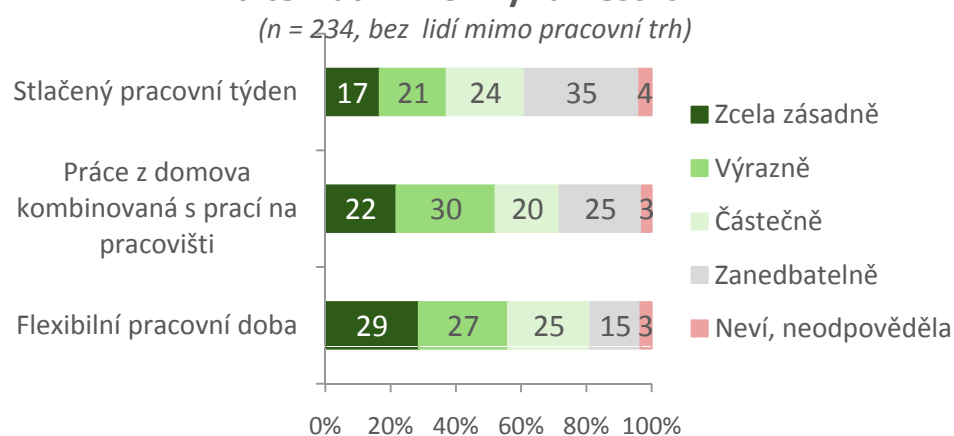
Pečující: preference alternativních forem úvazků

O5. Nehledě na to, zda v současné době pracujete anebo ne. Do jaké míry by následující možnosti spolupráce se zaměstnavatelem posílily schopnost žen, jako jste Vy, skloubit svůj rodinný a pracovní život?

Pečující o děti i rodiče: preferované alternativní formy zaměstnání (n = 157, bez lidí mimo pracovní trh)

Pečující o děti anebo rodiče: preferované alternativní formy zaměstnání (n = 234, bez lidí mimo pracovní trh)

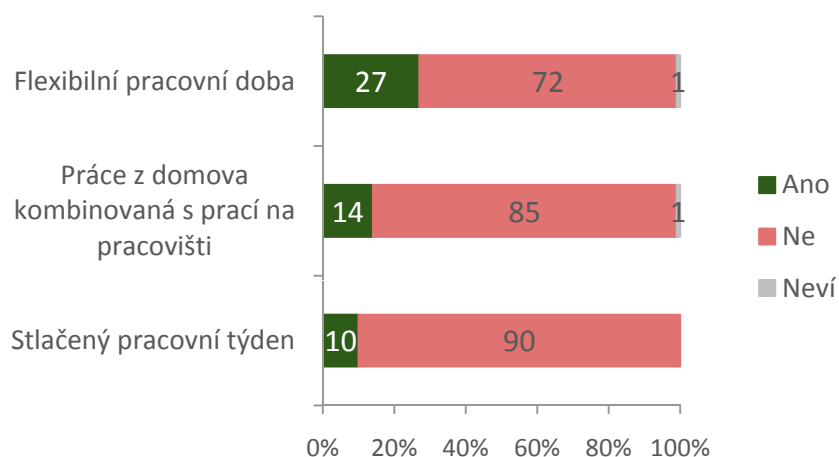
- Pečujícím ženám by alternativní úvazky usnadnily více skloubit rodinný a pracovní život než ženám nepečujícím. **Nejvíce by to ulehčilo ženám, které pečují současně o děti i rodiče.**
- **Ženám pečujícím současně o děti a rodiče** by v obdobné míře ulehčily propojení pracovního a soukromého života jak flexibilní pracovní doba, tak možnost kombinovat práci na pracovišti s prací z domova.
- **Ženám pečujícím buď o rodiče anebo děti** by nejvíce ulehčila flexibilní pracovní doba. Uvítaly by ale i možnost kombinované práce.

Zkušenost s alternativními formami úvazků

O6. Měla jste Vy osobně - ve Vaší dosavadní praxi - možnost využívat následující typy alternativních forem práce?

Zkušenost s alternativními formami úvazků

(n = 619)

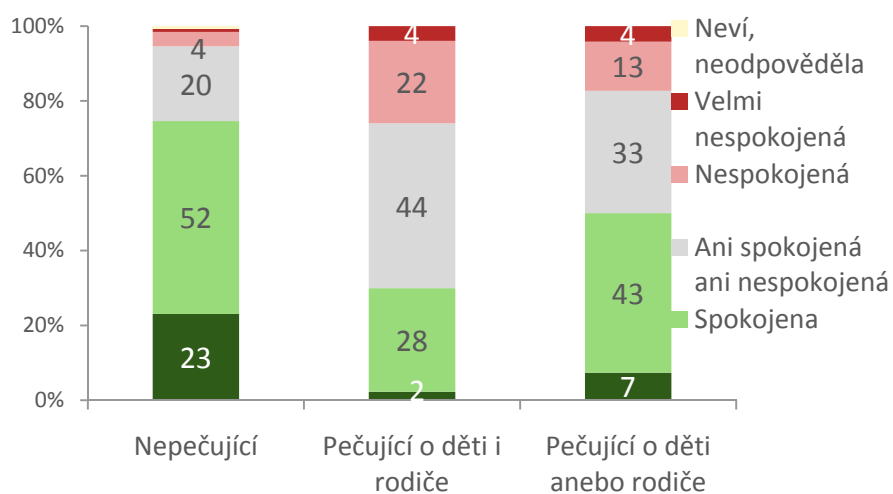
- Ženy mají nejčastěji zkušenost s flexibilní pracovní dobou – deklaruje to více než čtvrtina dotázaných (27 %).
- S kombinovanou prací má zkušenost 14 % dotázaných, se stlačeným pracovním týdnem 10 % dotázaných.
- **Z podrobnějšího třídění vyplývá, že využívání alternativních úvazků je doménou především žen, které pracují jako OSVČ (organizují si svůj pracovní čas samy), než, že by se jednalo o rozšířenější strategii zaměstnavatelů.**
- S **flexibilní pracovní dobou** mají často zkušenost ženy samostatně výdělečně činné (54 %) a ženy pracující na částečný pracovní úvazek (48 %). Ženy pracující na plný pracovní úvazek využily flexibilní pracovní dobu ve 25 % případů.
- Stejně tak i s **prací na pracovišti kombinovanou s prací z domova** mají častěji zkušenost ženy samostatně výdělečně činné (59 %). Ženy pracující na plný úvazek v 9 % případů.
- Osoby samostatně výdělečně činné mají také častěji zkušenost se **stlačeným pracovním týdnem** (29 %). Ženy pracující na plný úvazek pouze v 6 % případů.

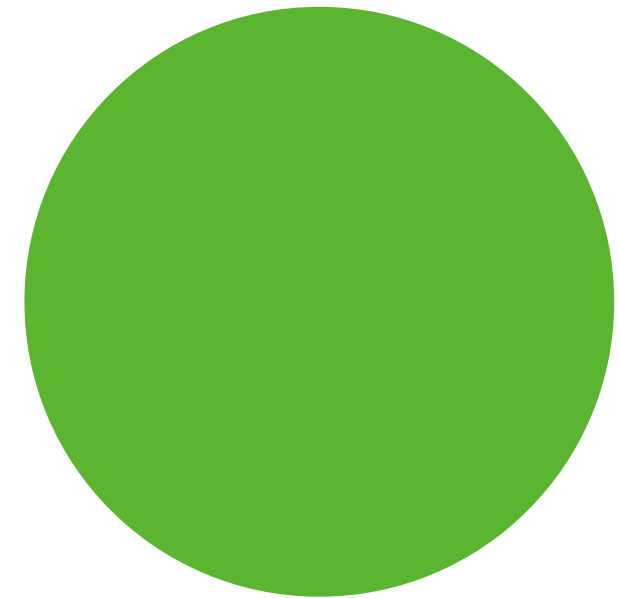
Skloubení soukromého života a povinností

O2. Když byste měla hodnotit, jak jste spokojená s tím, jak se Vám daří skloubit Váš soukromý život, povinnosti v rámci rodiny a případně povinnosti v práci, řekla byste, že jste:

Spokojenost se skloubením soukromého života a povinností (n = 619)

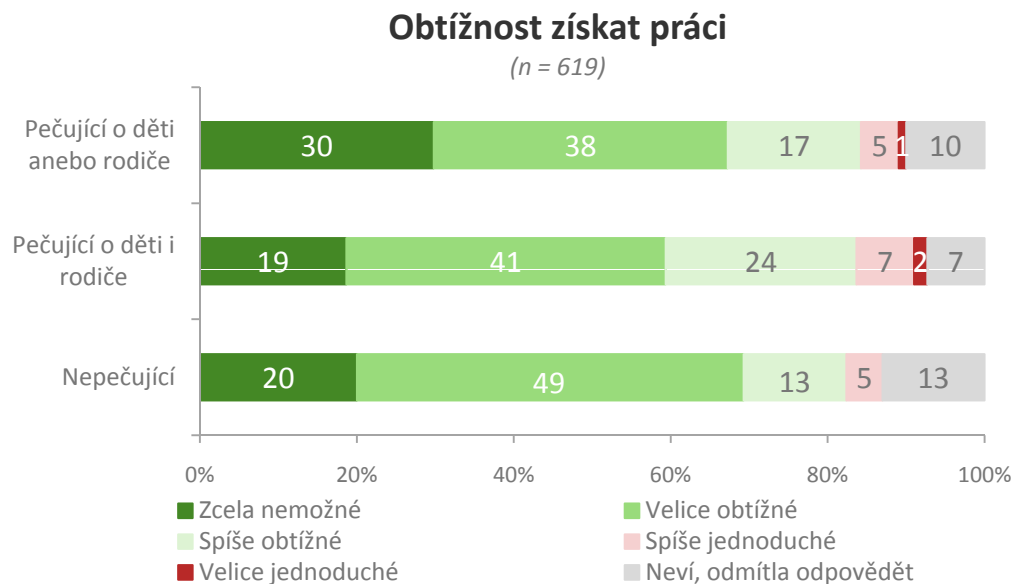
- Nejlépe hodnotí svou schopnost skloubit soukromý a pracovní život **nepečující lidé (75 %)**.
- Mezi ženami, které **pečují buď o rodiče anebo děti**, není spokojenost se skloubením profesního a soukromého života už tolik jednoznačná (50 %).
- Nejméně spokojené jsou v tomto směru **ženy pečující jak o děti, tak i rodiče (30 %)**. U této skupiny dominuje pocit, že nejsou ani spokojené, ani nespokojené (44 %).
- Obecně jsou spokojenější lidé s vyššími příjmy (v průměru více než 15 tis. Kč/měsíčně na dospělé osobu – 65 %) a osoby samostatně výdělečně činné (67 %).
- **Typ pracovního úvazku nesouvisí s tím, jak je žena spokojená se svou schopností skloubit soukromý a pracovní život.**

Diskriminace

Věk a rodinné závazky jako nevýhoda při hledání práce

O18. Je podle Vašeho názoru obtížné pro lidi ve Vašem věku a s Vašimi rodinnými závazky získat v současné době práci?

- Dotázané ženy si myslí, že pro jim podobné je v současné době obtížné získat práci, a to nehledě na to, zda o někoho pečují či nikoliv. V čem se jednotlivé skupiny navzájem mezi sebou liší, je intenzita tohoto názoru.
- Ženy **pečující o děti anebo rodiče** (oproti zbylým dvěma skupinám) zastávají mnohem častěji názor, že je to zcela nemožné (30 %). **Nepečující ženy** vnímají získání práce častěji jako velice obtížné (49 %). **Ženy pečující o děti i rodiče** volí zase častěji méně naléhavou variantu odpovědi - spíše obtížné – 24 %.

Důvody znevýhodnění při hledání práce

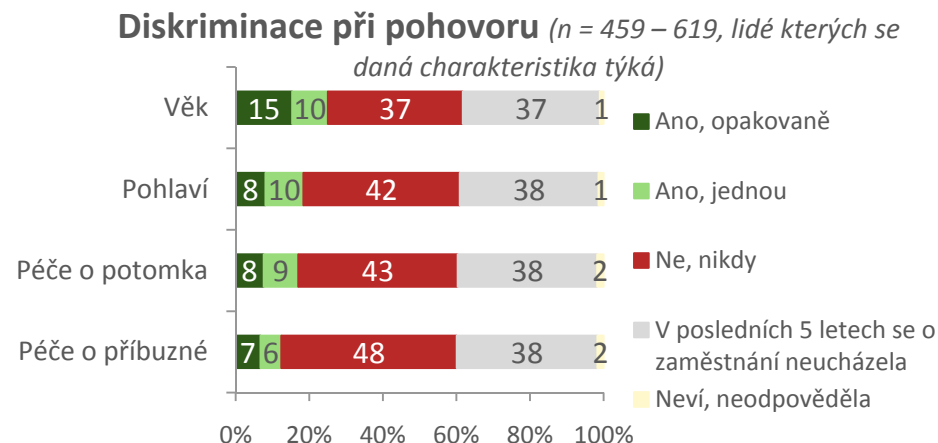
O19. Z jakého důvodu? Buďte konkrétní

- Respondentky, které zastávají názor, že pro ženy jako jsou ony je obtížné sehnat práci, svůj postoj nejčastěji zdůvodňují věkovou diskriminací (50 %). Svůj věk jako překážku při hledání práce vnímají už ženy ve věku 55-60 let (57 %), ale především ženy ve věku 60-65 let (61 %).
- Mezi další faktory komplikující ženám získání práce, samy ženy řadí malou nabídku pracovních míst (24 %) a nutnost pečovat o blízkého (15 %).
- Z žen, které pečují o blízkou osobu a mají pocit vlastního znevýhodnění, vnímá svou roli jako diskriminující faktor na trhu práce, 18 % dotázaných. Nejčastěji tohoto dojmu nabývají ženy, které se starají současně o rodiče i děti (26 %).

Zkušenost s diskriminací při pohovoru

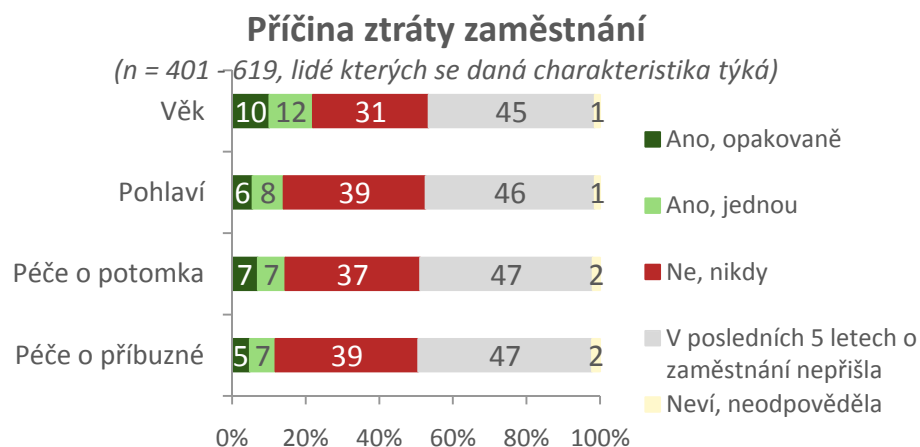
O7. Setkala jste se v posledních pěti letech s tím, že by Vás někdo odmítl zaměstnat, anebo upřednostnil někoho jiného kvůli tomu, že jste...?

- **V uplynulých pěti letech se dotázané ženy při pohovorech nejčastěji setkaly s diskriminací kvůli svému věku (25 %).** V případě věku navíc ženy častěji deklarují opakovanou zkušenost nežli ojedinělou.
  - Ženy deklarují i relativně vysokou zkušenost s diskriminací kvůli **pohlaví (18 %)** anebo z **důvodu péče o potomka (17 %)**. Zde je podíl ojedinělé a opakované zkušenosti spíše vyrovnaný.
  - Zkušenost s **diskriminací kvůli péči o příbuzné** deklaruje **13 %** dotázaných.
-
- Zkušenost s diskriminací kvůli **věku** deklarují častěji nezaměstnané ženy (72 %) a ženy s nižším příjmem (v průměru do 8 tis. Kč/měsíčně na člena domácnosti (tzn. včetně mladších 18 let – 41 %)).
  - O zkušenosti s diskriminací kvůli **pohlaví** častěji vypovídají nezaměstnané (63 %) a ženy s nižšími příjmy (v průměru do 8 tis. Kč/měsíčně na člena domácnosti (tzn. včetně mladších 18 let – 33 %)).
  - Obdobné tendence se objevují i u dalších sledovaných forem diskriminace.

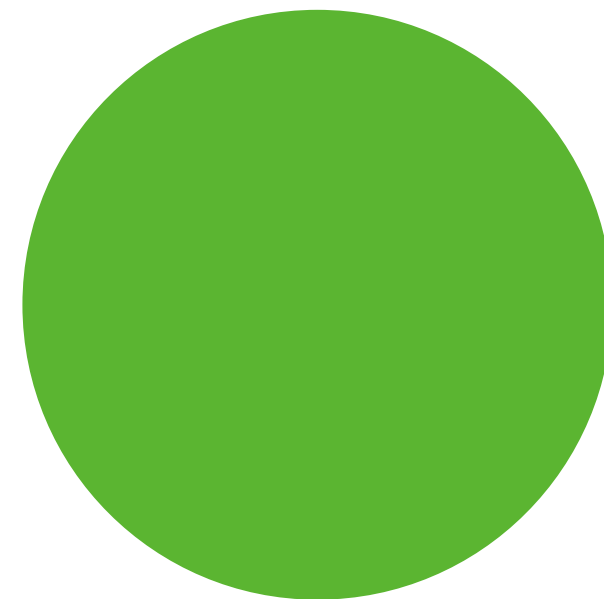
Příčiny ztráty zaměstnání

O8. Vnímala jste, že skutečným důvodem, proč jste v posledních 5 letech přišla o zaměstnání, bylo, že jste...

- Věk se jako nejvíce diskriminující faktor objevuje i v případě ukončení pracovního poměru.
- **Zhruba každá pátá žena vysvětluje ztrátu svého zaměstnání vysokým věkem (22 %).** 14 % dotázaných si ztrátu zaměstnání spojuje s tím, že zaměstnavateli nevyhovovalo, že je respondentka žena. Obdobný podíl žen si ztrátu zaměstnání vysvětluje tím, že zaměstnavateli vadilo, že pečují o potomka (14 %) anebo o příbuzné (13 %).
- **I v této otázce vypovídají o diskriminaci častěji ženy nezaměstnané a osoby žijící v domácnostech s nejnižším příjmem.** Existují minimálně dva způsoby, jak tuto skutečnost vysvětlit:
  1. dvě zmíněné skupiny se častěji účastní pohovorů a mají tak v této problematice **nejintenzivnější zkušenost,**
  2. svůj neúspěch na poli uplatnění na trhu práce si sledované skupiny žen mohou **racionalizovat** právě diskriminací.

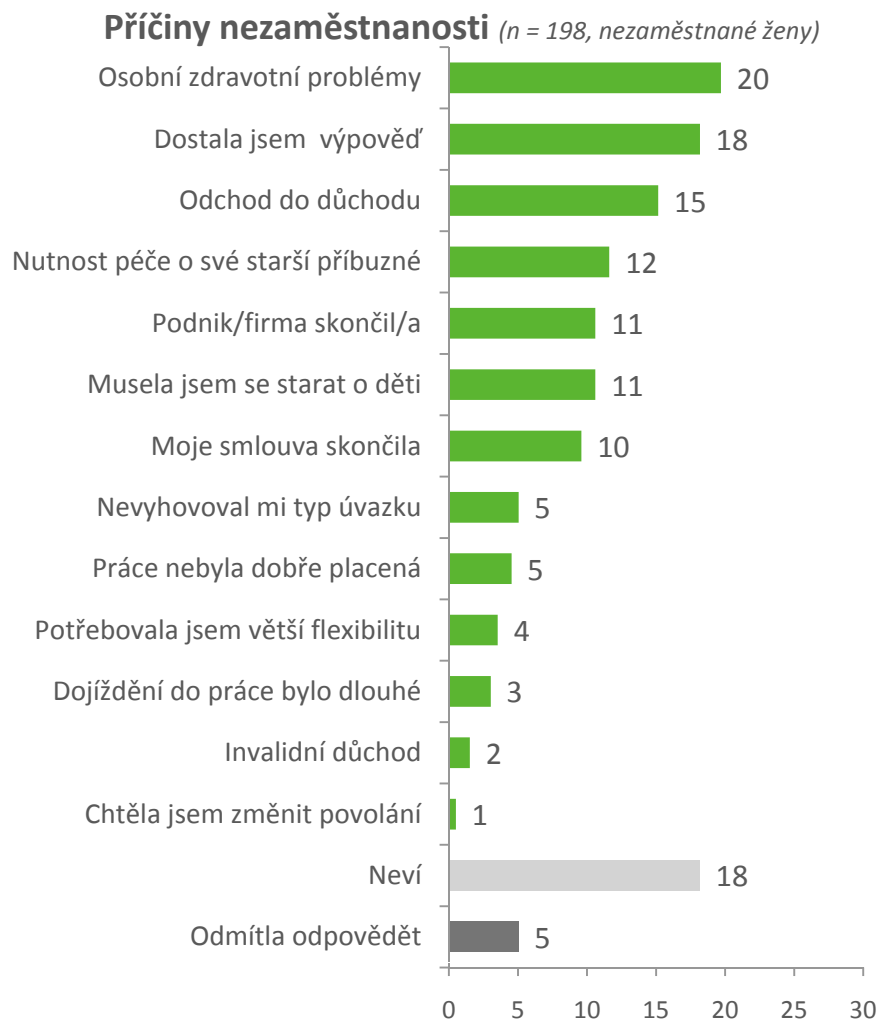
Zjištění pravé příčiny sledovaného jevu nebylo cílem předkládaného šetření.

Nezaměstnané ženy

Příčiny nezaměstnanosti

O9. Uvedla jste, že jste nezaměstnaná. Proč jste opustila Vaši poslední práci?

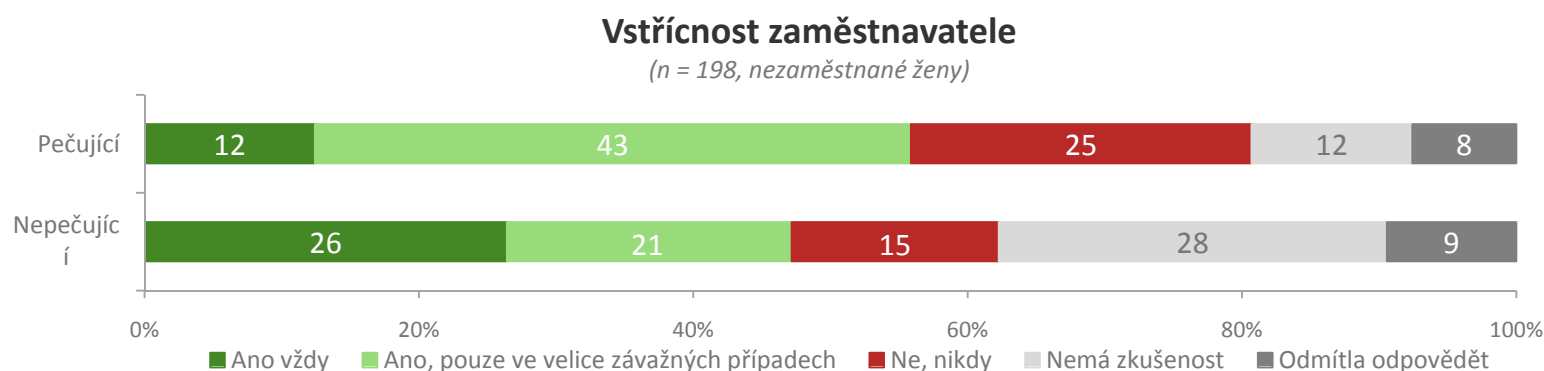

- Dotázané ženy svou nezaměstnanost vysvětlují nejčastěji zdravotními problémy (20 %), výpovědí (18 %) anebo odchodem do důchodu (15 %).
- Lidé, kteří o někoho pečují, častěji vysvětlují svou nezaměstnanost právě nutností starat se o děti (14 %) anebo o své starší příbuzné (16 %).

Vstřícnost zaměstnavatele

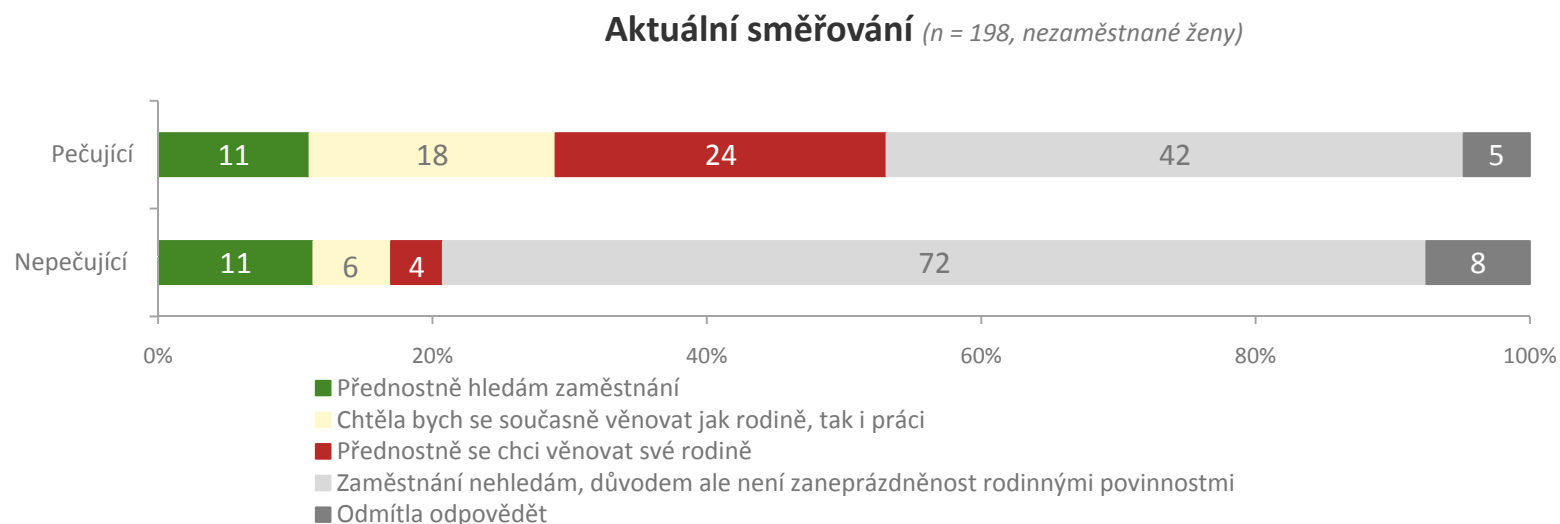
O11. Vycházel Vám Váš předchozí zaměstnavatel vstříc, když jste se naléhavě potřebovala věnovat péči o potomky, partnera anebo rodiče (či jiné starší příbuzné)?

- Mírné většině nezaměstnaných pečovatelek (55 %) vycházel předchozí zaměstnavatel vstříc, když se naléhavě potřebovaly věnovat péči o potomka, partnera anebo rodiče. O nevstřícnosti vypovídá čtvrtina dotázaných (25 %).
- Nezaměstnané ženy, které o žádného blízkého nepečují, připisují svému bývalému zaměstnavateli vstřícný přístup méně často (47 %). Z této skutečnosti lze tedy usoudit, **že vůči pečujícím osobám byli zaměstnavatelé obecně vstřícnější.**

Aktuální směřování

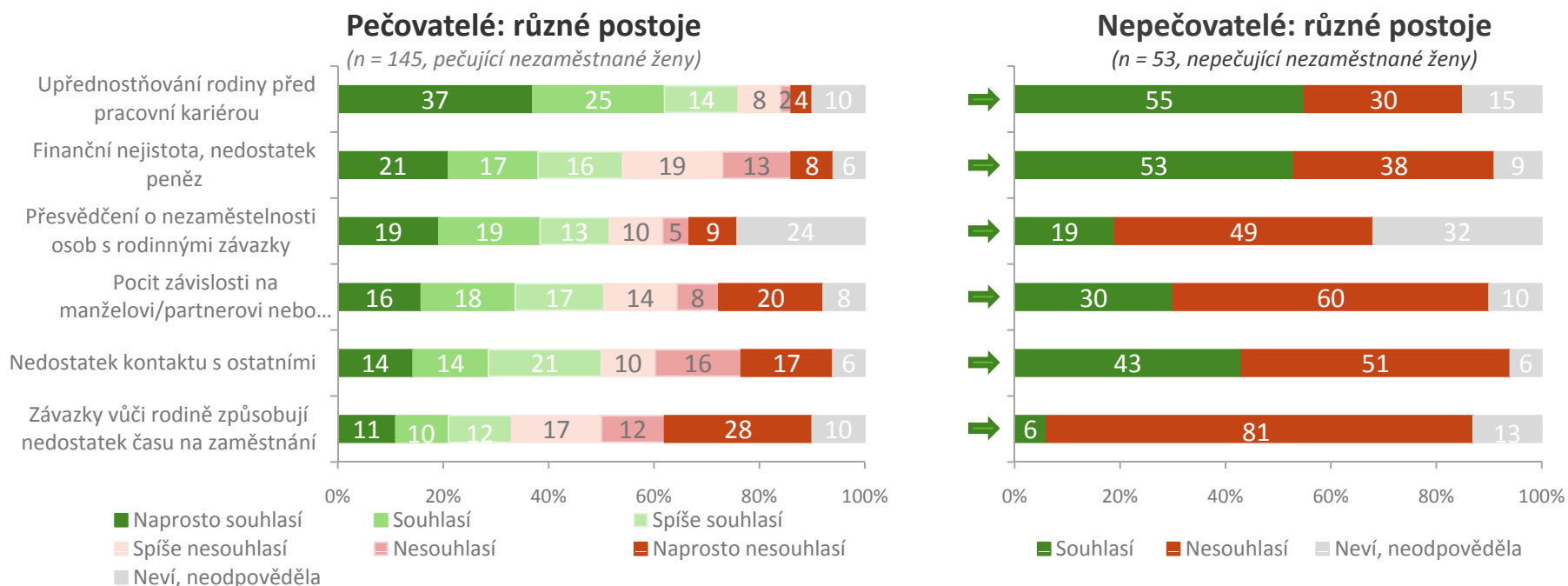
O12. V současné době spíše hledáte zaměstnání anebo se chcete přednostně věnovat své rodině?

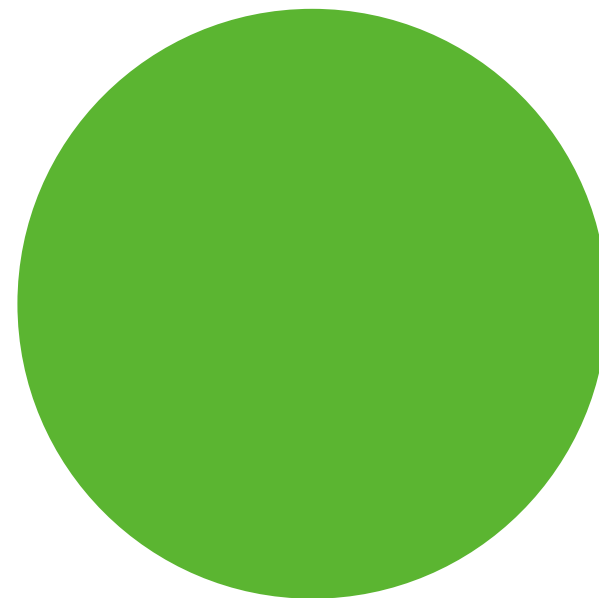
- **Mezi nezaměstnanými ženami obecně převažuje nezáměr o to, si najít zaměstnání.** Tento postoj nesouvisí s jejich povinnostmi, které vyplývají z péče o blízké (pečující 42 %, nepečující 72 %).
- Zhruba čtvrtina pečujících žen (24 %) se chce přednostně věnovat především své rodině. Necelá pětina dotázaných žen pečujících o příbuzné by pak chtěla sladit svůj pracovní život s péčí o blízké (18 %).
- Zaměstnání hledají v současné době pečující nezaměstnané ženy a nepečující nezaměstnané ženy v obdobné míře (11 %).

Vnímání svého postavení

O10. Nyní Vám přečtu několik výroků a budu rád/a, když mi ke každému výroku na škále 1 – 6 řeknete, do jaké míry s nimi souhlasíte. 1 znamená, že naprosto souhlasíte, a 6 znamená, že naprosto nesouhlasíte:

- Ze sledovaných postojů je pro nezaměstnané pečovatelky nejcharakterističtější, že **upřednostňují rodinu před pracovní kariérou** (76 %). Mezi ženami, které nepečují o žádnou blízkou osobu, sdílí tento postoj 55 % z nich.
- Většinu nezaměstnaných pečovatelek také sužuje **nedostatek finanční jistoty a nedostatek peněz** (54 %). Jelikož s tímto výrokiem souhlasí v obdobné míře i nepečující ženy (53 %), souvisí tato **skutečnost spíše s nezaměstnaností, než-li s rolí pečovatele**.
- Zhruba polovina npracujících pečovatelek také souhlasí s tím, že **osoby s obdobnými rodinnými závazky** (jako má respondentka) **jsou prakticky nezaměstnatelné** (51 %). Nepečovatelky zastávají tento názor výrazně méně (19 %).
- Nezaměstnané ženy pečující o své blízké také v porovnání s nepečujícími ženami nabývají častěji dojmu, že jsou **závislé na svých blízkých** (51 %, resp. 30 %) a že **pro závazky vůči rodině nemají dostatek času na zaměstnání** (33 %, resp. 6 %).

Zaměstnané ženy

Profesní kariéra

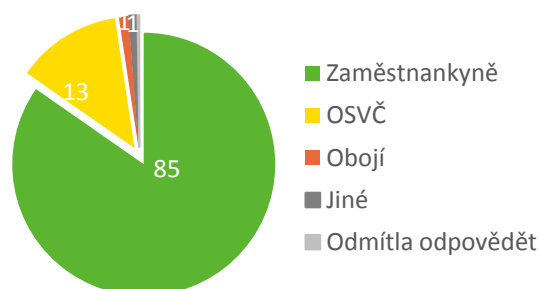
O13. Jste zaměstnankyně nebo osoba samostatně výdělečně činná?

O14. Je Vaše hlavní zaměstnání ve veřejném nebo v soukromém sektoru?

O15. Máte manažerskou odpovědnost ve vašem hlavním zaměstnání?

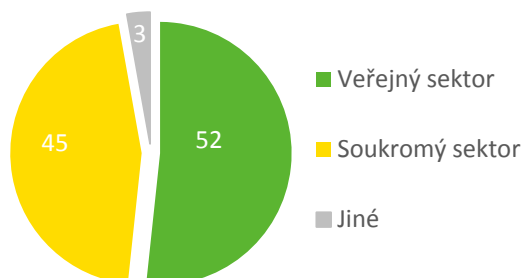
Forma pracovního úvazku

(n = 418, zaměstnané ženy)

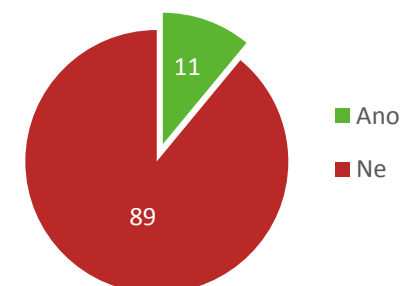
Sektor činnosti

(n = 418, zaměstnané ženy)

Manažerská odpovědnost

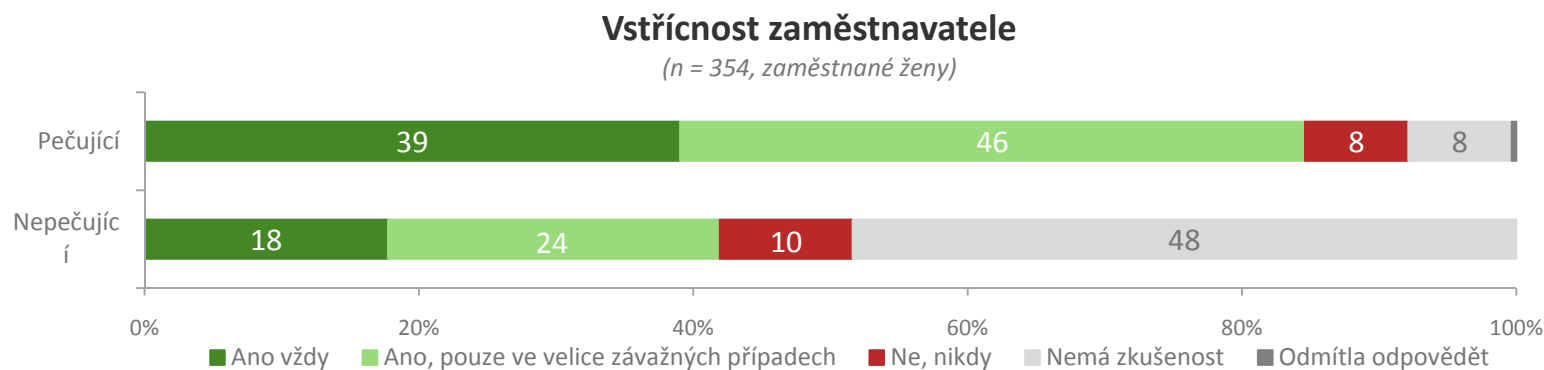
(n = 418, zaměstnané ženy)

- **Pracující ženy pečující o své blízké, se od žen nepečujících nelišily, co do formy pracovního úvazku, sektoru činnosti ani manažerské odpovědnosti.**
- Mezi ekonomicky aktivními v dotazovaném souboru převažovaly ženy zaměstnané (85 %). **Valná většina zaměstnaných žen (97 %) pracovala na plný úvazek.**
- Podíl respondentek pracujících ve veřejném sektoru byl o něco vyšší (52 %) než podíl těch, které pracují v soukromém sektoru (45 %). Ve veřejném sektoru pracují častěji respondentky s vysokoškolským vzděláním (73 %). Ženy pracující v soukromém sektoru mají vyšší příjmy než ženy v pracující ve veřejném sektoru.
- Většina dotázaných zastává nemanžerské pozice (89 %). Manažerskou pozici zastávají častěji ženy s VŠ vzděláním (27 %) . Ženy s manažerskou odpovědností mají i vyšší příjmy.

Vstřícnost zaměstnavatele

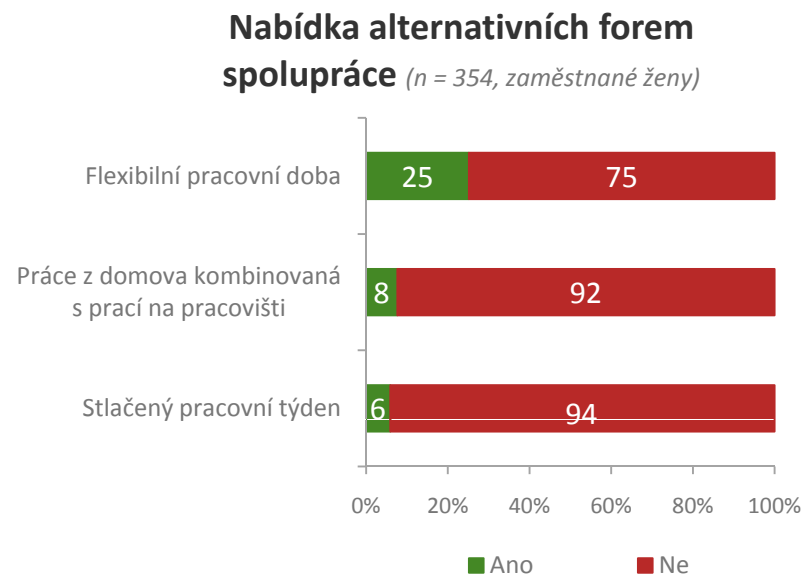
O16. Vychází Vám Váš zaměstnavatel vstříc, když se naléhavě potřebujete věnovat péči o potomky anebo starší příbuzné?

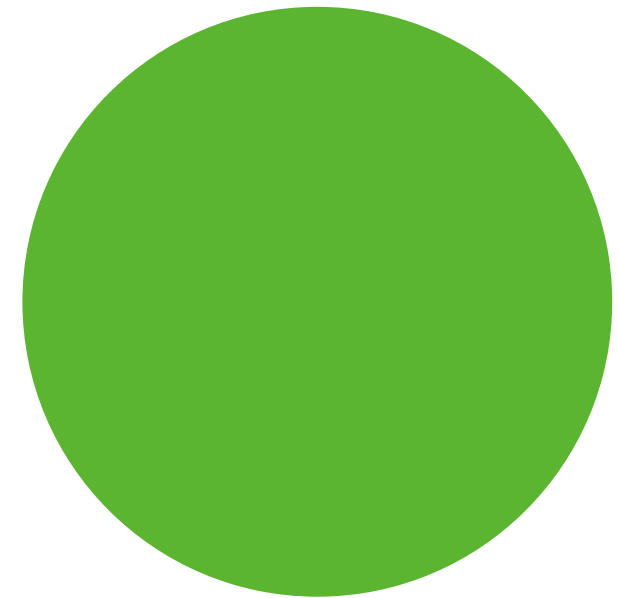
- Obdobně jako ženy nezaměstnané, tak i ženy zaměstnané vypovídají o převažující vstřícnosti zaměstnavatele ve chvílích, kdy musí naléhavě pečovat o své blízké.
- Zhruba čtyřem z pěti žen (85 %) vyšel zaměstnavatel vstříc, pokud se naléhavě potřebovaly věnovat péči o potomky anebo starší příbuzné. U nepečujících žen to bylo ve 42 % případů. O nevstřícném přístupu v naléhavých situacích vypovídá 8 % žen pečujících o blízké a 10 % žen, které o blízké nepečují. **I zde se tedy ukazuje převažující vstřícnost vůči pečujícím osobám ze strany zaměstnavatele.**

Nabídka alternativních forem spolupráce

O17. Nabízí Váš zaměstnavatel následující formy spolupráce?

- Dotázané mají největší zkušenost s nabídkou flexibilní pracovní doby. Tuto nabídku dostala od svého zaměstnavatele každá čtvrtá žena (25 %).
- Výrazně méně zaměstnaných žen se setkala s nabídkou kombinované práce z domova s prací na pracovišti (8 %) a s nabídkou stlačeného pracovního týdne (6 %).
- **S nabídkou flexibilní pracovní doby se setkaly především ženy pracující na částečný pracovní úvazek (47 %).**

Pečovatelky

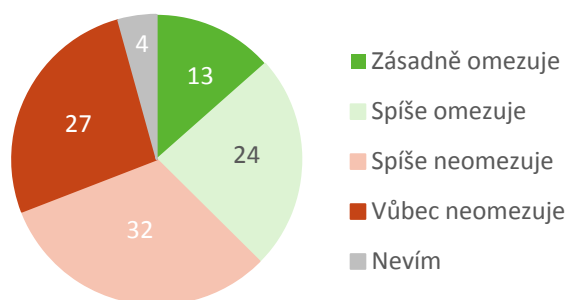

Sladění práce a péče

O24. Omezuje péče o děti anebo rodiče (či jiné starší příbuzné) množství placené práce, kterou můžete dělat? Odpovězte prosím, na základě své vlastní situace.

Péče o blízké jako faktor časově omezující možnosti pracovat

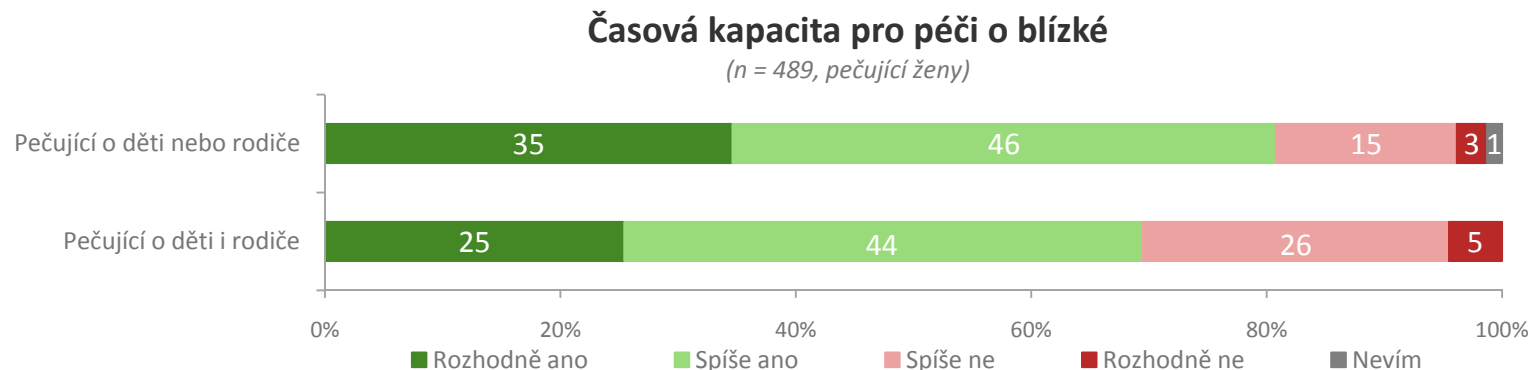
(n = 489, pečující ženy)

- **Většina žen pečujících o své blízké (59 %) nevnímá tuto činnost jako faktor omezující množství placené práce, kterou mohou vykonávat.**
- **Pečující ženy pracující na částečný úvazek (53 %) a nezaměstnané pečovatelky (58 %) vnímají péči o blízké častěji jako omezující faktor ve snaze uplatnit se na trhu práce.**
- Péčí o příbuzné se cítí být více omezené ženy, které pečují jak o potomky, tak i rodiče (44 %). Ženy pečující buď o potomky nebo rodiče deklarují tuto skutečnost ve 34 % případů.

Dostatek času pro péči o blízké

O25. Máte v současné chvíli dostatek času na to, se věnovat péči o Vaše blízké?

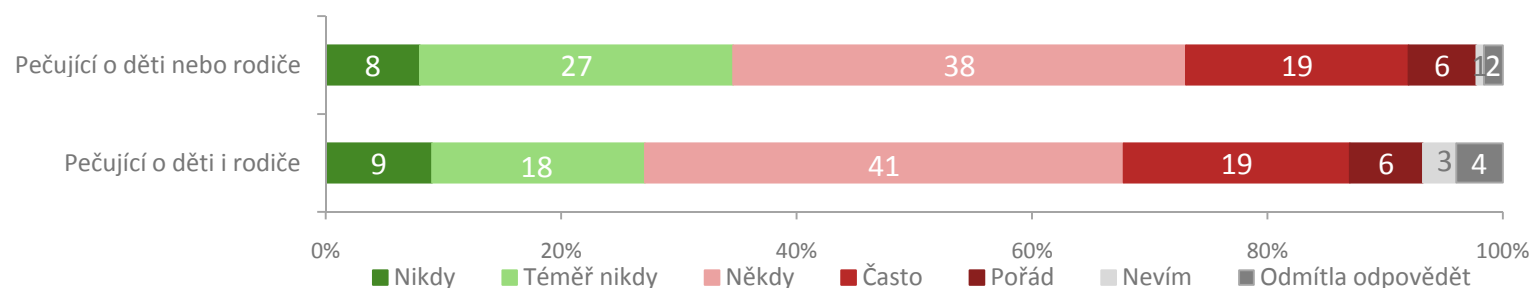

- **Většina pečujících žen deklaruje, že má v současné době dostatek času na to, se věnovat péči o své blízké (77 %).** Dostatek času mají častěji ženy, které pečují buď o děti nebo rodiče (81 %) než ženy pečující buď o děti nebo rodiče (59 %). **V obou skupinách nicméně převažuje pocit, že na péči o blízké mají dostatek času.**
- Dostatek času na péči o příbuzné mají častěji ženy nezaměstnané (96 %) a důchodkyně (94 %).
- Dostatečnou časovou kapacitu na péči o blízké mají také častěji osoby samostatně výdělečně činné (84 %) a ženy pracující na částečný úvazek (80 %). Ženy pracující na plný úvazek mají pocit dostatečné časové kapacity pro péči o blízké v 64 % případů. I u žen pracujících na plný úvazek tedy převažuje pocit dostatku času pro péči.

Práce jako bariéra v péči o blízké

O26. Zamyslíte-li se nad slad'ováním Vašeho pracovního a soukromého života, brání (případně bránila v minulosti) Vaše práce tomu, abyste věnovala čas Vašim dětem, anebo rodičům (či jiným starším příbuzným)?

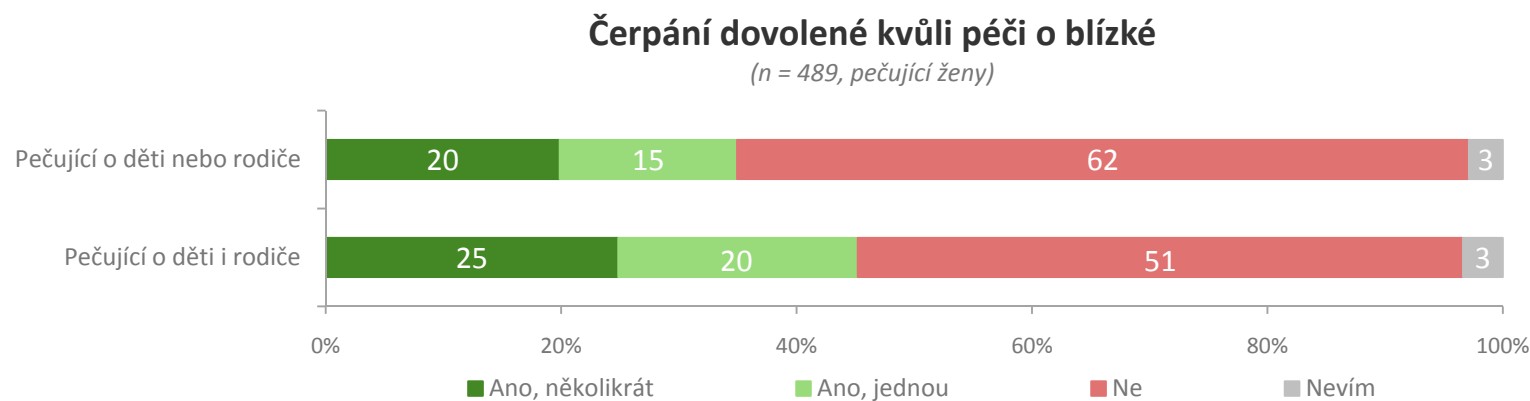
Práce jako bariéra v péči o blízké (n = 489, pečující ženy)

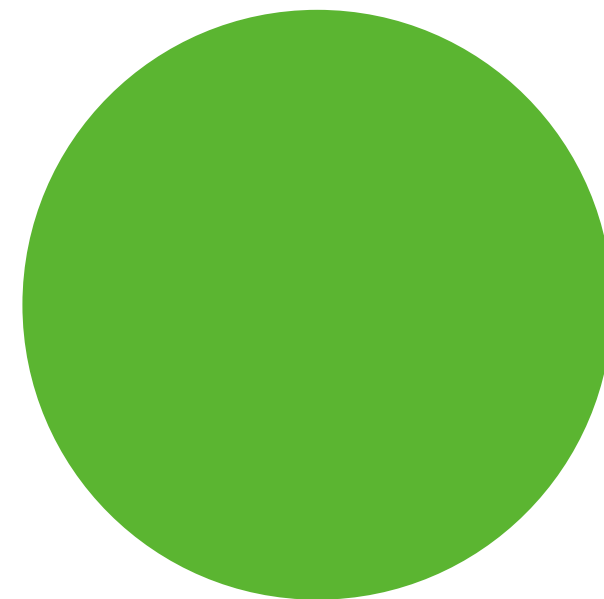
- Přestože pečující ženy deklarují dostatek času na péči o příbuzné, vnímá většina z nich své zaměstnání jako bariéru v péči o blízké (64 %). Svou práci jako bariéru při péči o blízké vnímají obdobně jak ženy pečující o děti i rodiče (65 %), tak i ženy pečující buď o rodiče nebo potomky (63 %).
- Práci jako bariéru v péči o blízké vnímají podobně ženy neohledně na svůj aktuální zaměstnanecký poměr, případně nezaměstnanost.

Péče o blízké v čase dovolené

O27. Musela jste si v uplynulém roce vzít dovolenou, abyste mohla pečovat o své blízké?

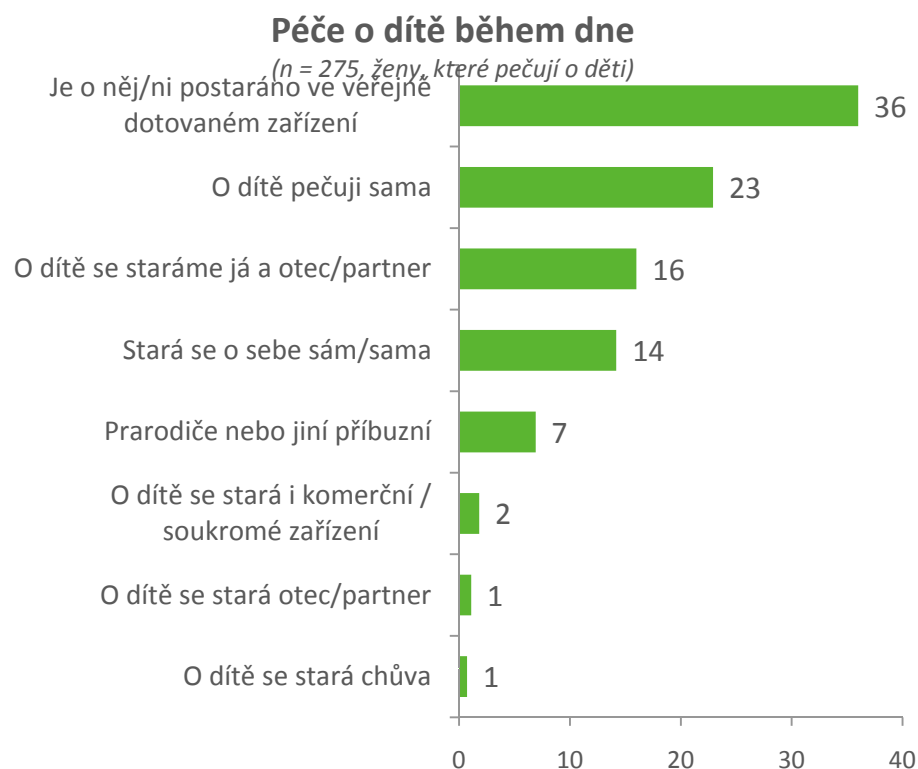
- **Mírná většina pečujících žen (58 %) si v uplynulém roce nemusela brát dovolenou na to, aby mohla pečovat o své blízké.**
- Dovolenu si kvůli pečovatelské povinnosti musely v uplynulém roce vybrat častěji ty ženy, které se starají jak o děti, tak i rodiče (45 %). Z ženy pečujících buď o děti nebo rodiče tak učinilo 35 % z nich.
- Dovolenu si kvůli pečovatelské povinnosti musely brát nejméně často ženy samostatně výdělečně činné (24 %).

Matky pečující o děti

Zajištění péče o dítě během dne

O20. Jak je během dne obvykle postaráno o Vaše nejmladší dítě?

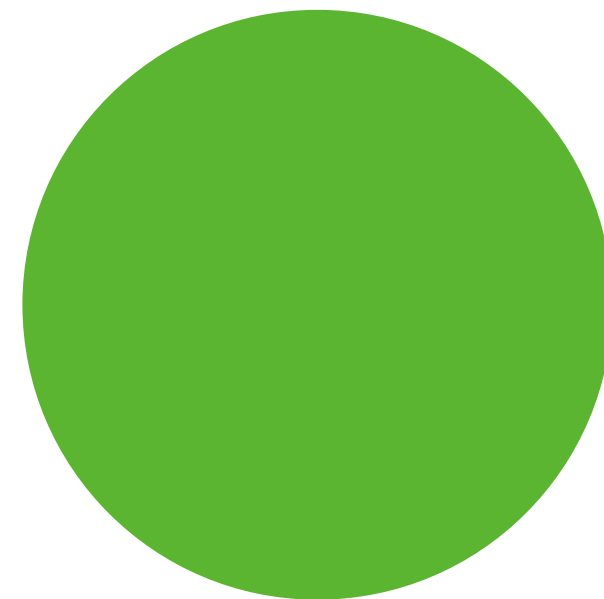
- Ženy, které pečují o dítě, **svěřují** přes den svého potomka nejčastěji **do péče veřejné instituce** (jesle/ škola/ školka) (36 %).
- Ve čtvrtině případů (23 %) se **péči věnuje přímo respondentka, střídavou péči** s partnerem má zajištěnou 16 % dotázaných.
- Sami o dítě pečují častěji nezaměstnané ženy (60 %) a důchodkyně (55 %).
- Své dítě nechávají během dne ve veřejné instituci častěji rodiny, kde oba partneři pracují (48 %) a ženy, které pracují na plný úvazek (44 %).

Důvody nevyužívání institucionální péče

O21. Proč jste se rozhodla NEvyužívat formální péči pro vaše nejmladší dítě?

- **Ženy nevyužívají státem organizovanou péči nejčastěji kvůli tomu, že jim přijde moc drahá (22 %).** Tento postoj deklarují nejčastěji rozvedené ženy (36 %).
- Ženy, které nevyužívají institucionální péči, tuto skutečnost také často zdůvodňují názorem, že **děti ve věku jejich potomků by měly být doma (13 %).** Dalším důvodem je fakt, že jejich dítě má **speciální potřeby (13 %).**

Ženy pečující o rodiče

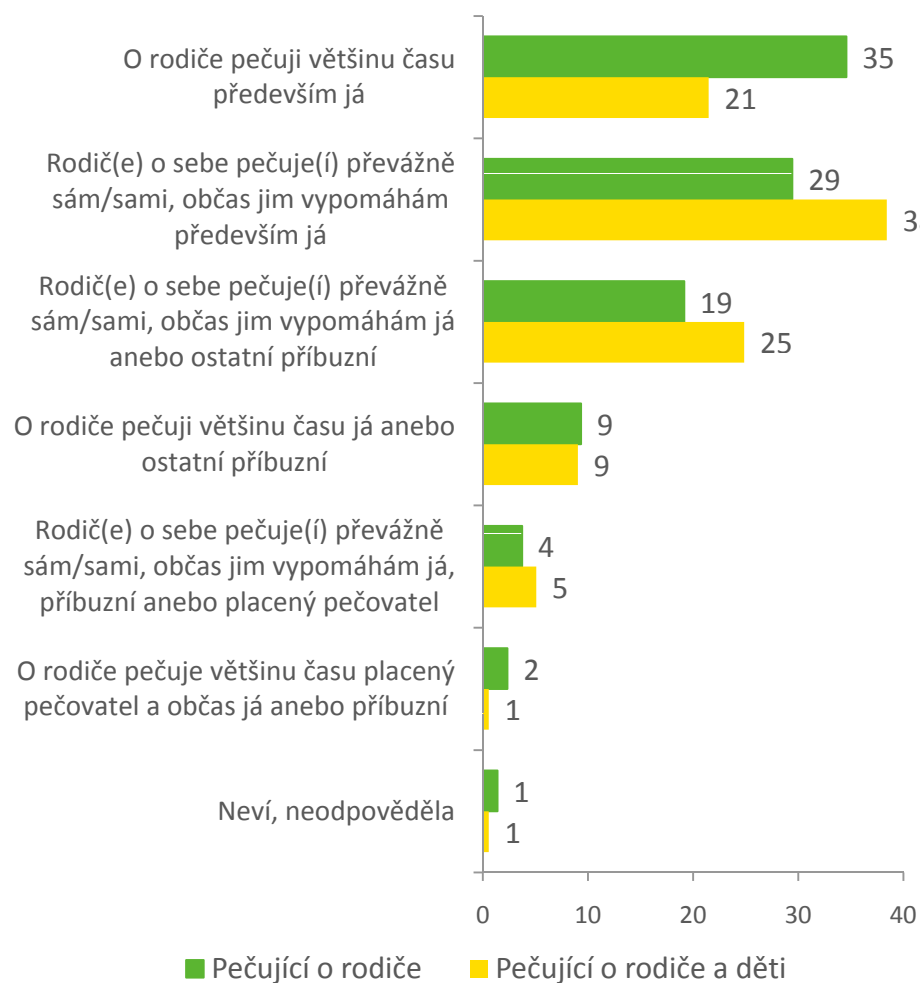

Podoba péče věnované rodičům

O22. Který z následujících výroků nejlépe vystihuje péči věnovanou Vaším rodičům (či jiným starším příbuzným)?

Péče o rodiče

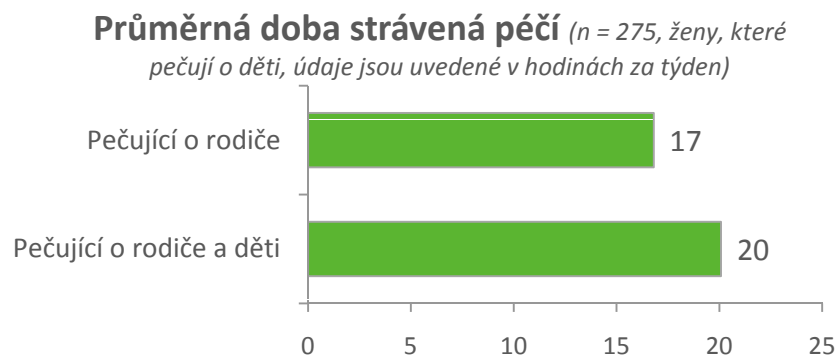
(n = 391, ženy, které pečují o rodiče či jiné starší příbuzné)

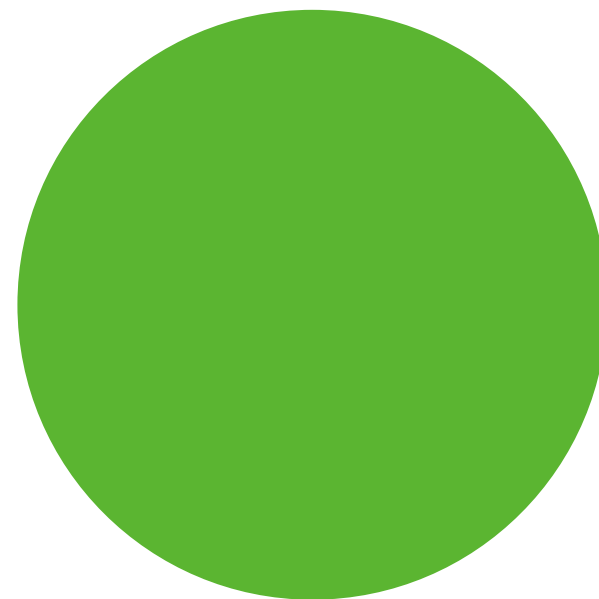
- Pokud ženy pečují výhradně o rodiče, tak jsou to převážně ony, kdo se o ně starají (35 %). V případě, že se ženy starají navíc ještě o děti, tak se rodiče o sebe musí převážně postarat sami a ony fungují jen jako výpomoc (38 %).
- Pokud se ženy vedle rodičů starají i o potomky, tak často s péčí o rodiče vypomáhají i další příbuzní (25 %).
- **Výhradní péči o rodiče zastávají především ženy, které jsou sami již v důchodu (58 %).**
- Jako „dovýpomoc“ samostatně fungujícím rodičům pak figurují ženy, které pracují na plný pracovní úvazek (41 %).

Doba strávená péčí

O23. Kolik hodin věnujete péči a pomoci rodičům (či jiným starším příbuzným) každý týden?

- **Péčí o své blízké stráví více času lidé pečující o rodiče i děti** (v průměru 20 hodin týdně) než ženy, které pečují buď pouze o rodiče nebo jen o děti (v průměru 17 hodin týdně).
- O své blízké pečují více hodin především **starší lidé ve věku 55-65 let** (v průměru 25 hodin týdně), a to především **důchodci** (v průměru 29 hodin týdně).

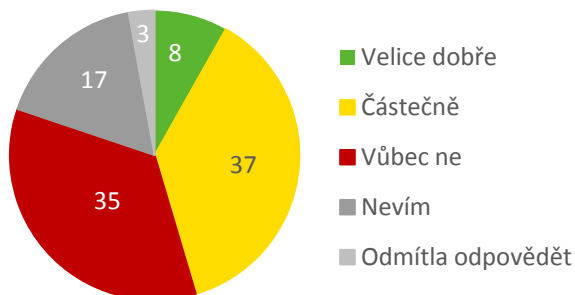
**Legislativa, informace a možnosti
zlepšení situace**

Znalost legislativy

O28. Víte, jak současné zákony upravují povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele v případě, když zaměstnanec pečuje o své blízké? Zákony znám...

Znalost legislativy týkající se zaměstnance pečujícího o blízké

(n = 489, pečující ženy)

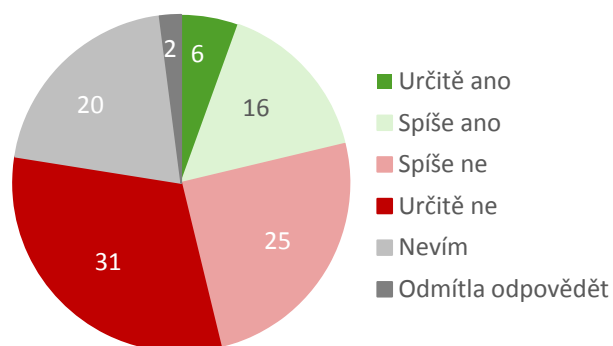

- Legislativu vztahující se na pracující, kteří pečují o své blízké, zná velice dobře 8 % pečujících žen, částečně 37 % žen. **Neznalost přiznává zhruba každá třetí žena (35 %). Každý pátý (17 %) navíc nedokáže posoudit úroveň svých znalostí.**
- Znalost legislativy je obdobná napříč různými socio-demografickými skupinami.

Funkce státu

O29. Souhlasíte s tím, že náš stát vytváří dostatečné podmínky pro to, aby se lidé s pečovatelskými závazky mohli současně i uplatnit na trhu práce?

Vytváří stát podmínky pro uplatnění lidí s pečovatelskými závazky na trhu práce? (n = 489, pečující ženy)

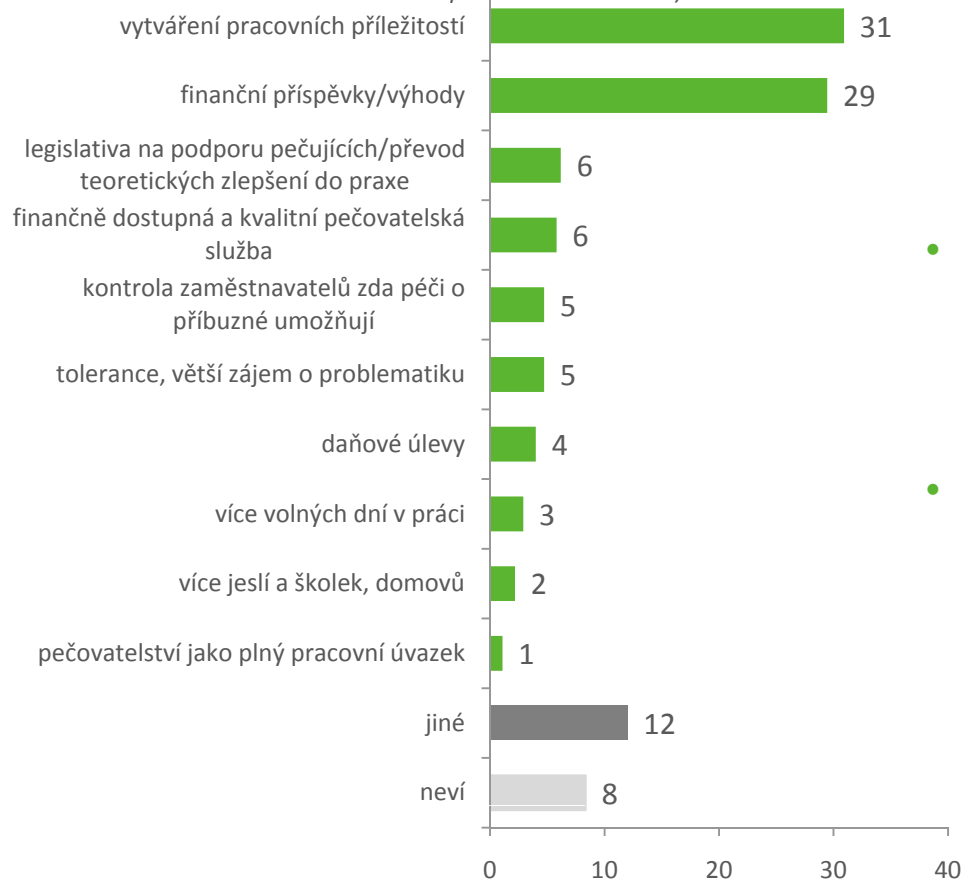
- Podle mírné většiny pečujících žen (56 %) stát **nevytváří dostatečné podmínky pro to, aby se lidé s pečovatelskými závazky mohli současně uplatnit na trhu práce.**
- Negativní názor vůči působení státu zastávají častěji nezaměstnané pečovatelky (68 %).

Možnosti zlepšení situace

O30. Co by měl stát udělat, aby se zlepšily podmínky pro lidi s pečovatelskými závazky, kteří se chtějí uplatnit na trhu práce?

Způsob zlepšení podmínek pro lidi s pečovatelskými závazky

(n = 275, pečující ženy, které si myslí, že stát nedělá ve sledované problematice mnoho)

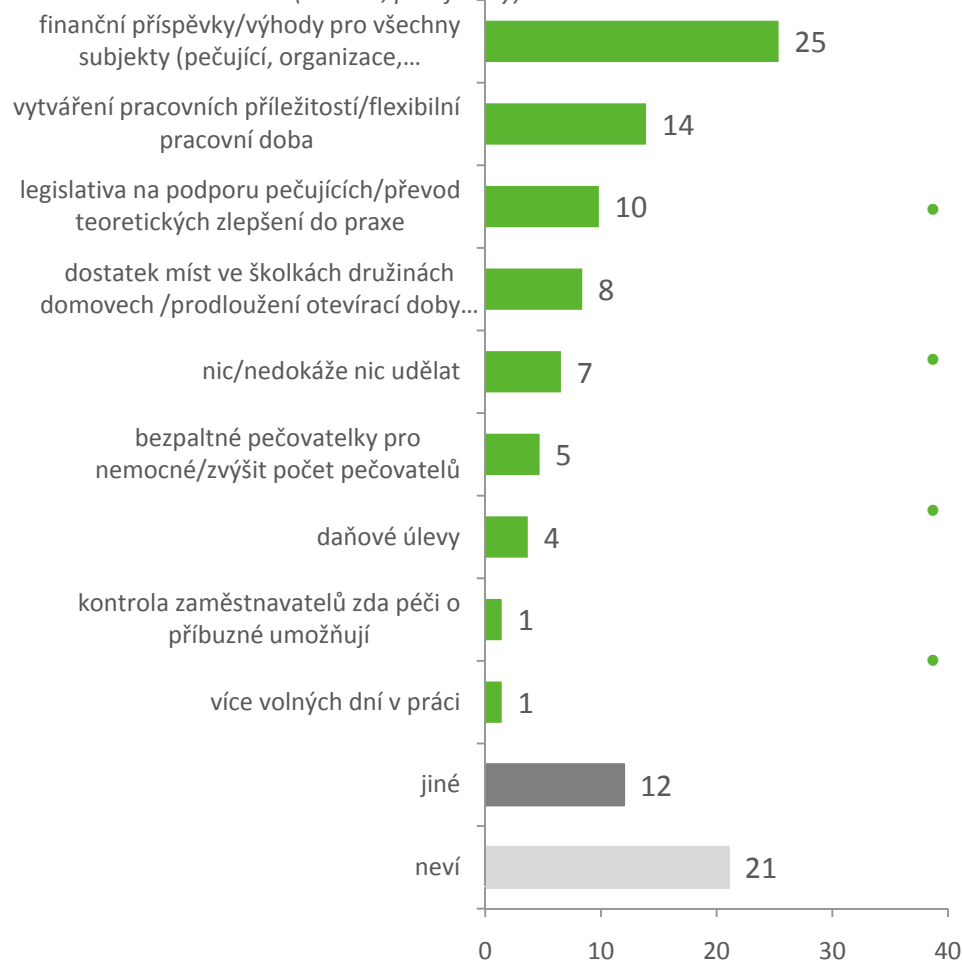
- Pečující ženy, které jsou nespokojené s podporou státu, by nejčastěji uvítaly obecné změny, jako je **vytvoření pracovních příležitostí (31 %)** anebo **finanční a daňové zvýhodnění pečujících lidí (29 %)**.
- Méně zastoupené, nicméně konkrétnější podněty představují: zlepšení legislativy (6 %), rozšíření pečovatelské péče (6 %) a větší kontrola respektování zákona ze strany zaměstnavatelů (5 %).

Co by mohl udělat stát

O31. Napadá Vás, co by mohl také STÁT udělat pro to, aby lidé jako jste Vy mohli jednodušeji sladit pracovní život a rodinné povinnosti?

Jak by mohl pomoci stát

(n = 489, pečující ženy)

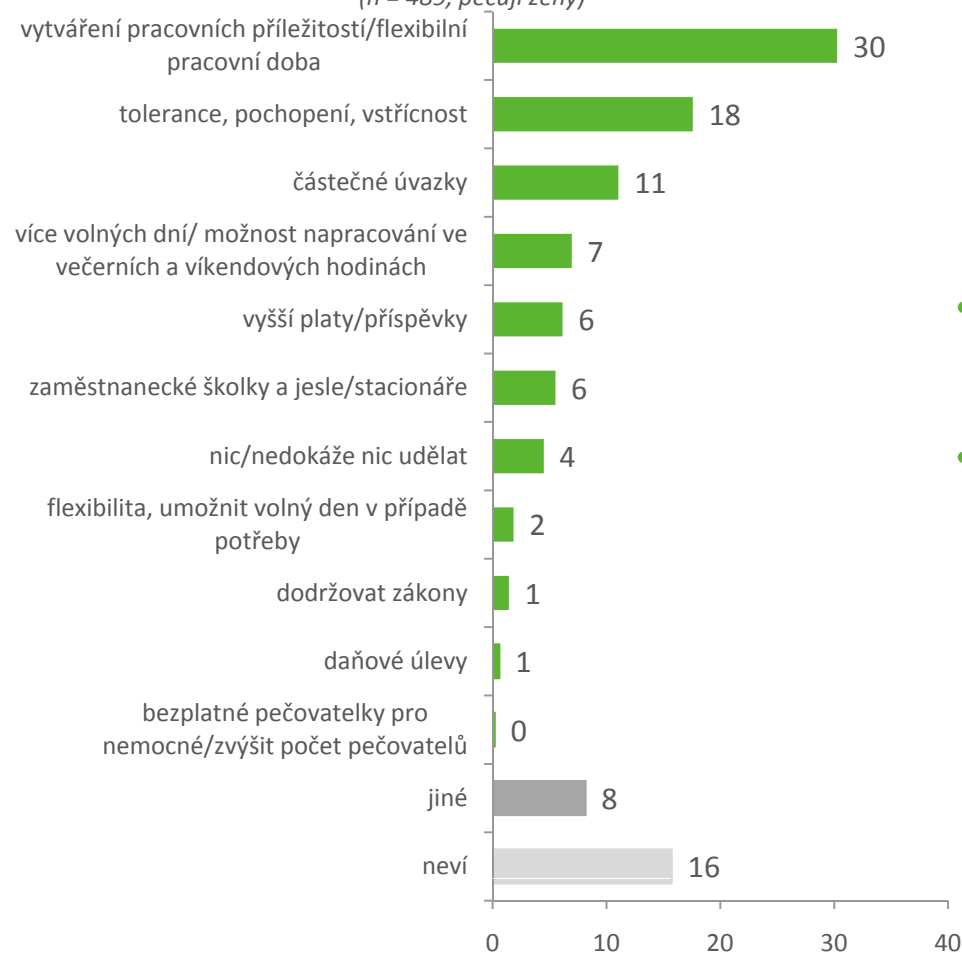
- V obdobném duchu jsme se ptali i na to, co by mohl udělat stát pro jednodušší sladění pracovního života a rodinných povinností.
- Nejvíce žen by ze strany státu uvítalo větší **finanční zvýhodnění, a to jak pečovatelů, tak i pomáhajících organizací** (25 %).
- Mnoho žen také zmínilo **vytváření pracovních příležitostí ideálně s flexibilní pracovní dobou** (14 %).
- Každá desátá respondentka pak hovořila o nezbytnosti **legislativních změn** (10 %).

Co by mohly udělat firmy

O32. A co by mohly udělat FIRMY/ ZAMESTNAVATELÉ pro to, aby lidé jako jste Vy mohli jednodušeji sladit pracovní život a rodinné povinnosti?

Jak by mohly pomoci firmy

(n = 489, pečují ženy)

- Firmy by mohly podle respondentek pomoci **vytvořením pracovních příležitostí, ideálně s flexibilní pracovní dobou (30 %)**.
- Větší **toleranci a vstřícnost** by ze strany firem uvítalo 18 % žen. Více **částečných úvazků** pak 11 % dotázaných.

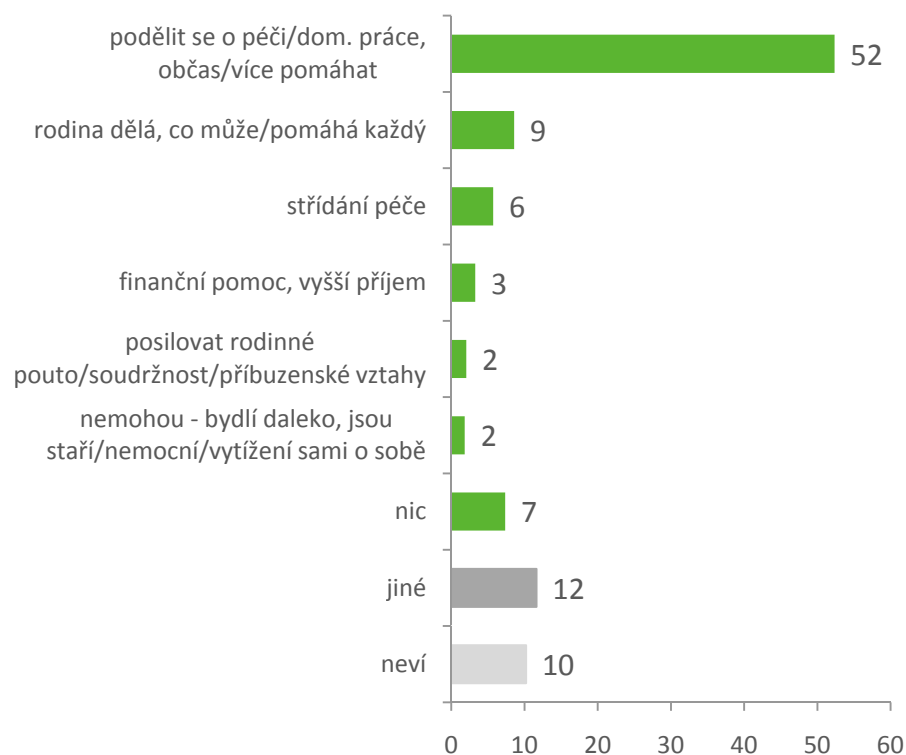

Co by mohla udělat rodina a příbuzní

O33. A co by mohla udělat RODINA a PŘÍBUZNÍ pro to, aby lidé jako jste Vy mohli jednodušeji sladit pracovní život a rodinné povinnosti?

Jak by mohla pomoci rodina a příbuzní

(n = 489, pečující ženy)

- Podle respondentek by rodina a příbuzní mohli pomoci tak, že by se **více podíleli na péči o domácnost** anebo **přímo péči o děti nebo příbuzné** (52 %).
- Podle každé desáté respondentky dělá jejich rodina v současné době maximum, co je v jejich silách (9 %).
- Střídání péče s ostatními příbuznými by ulehčilo 6 % respondentek.

Užitečné informace

O34. V případě, že byste se chtěl (a) dozvědět více k problematice zaměstnanosti lidí s pečovatelskými závazky, jaké konkrétní informace a rady byste ocenila nejvíce?

Požadované informace k tématu

(n = 489, pečující ženy)

- Ženy pečující o své blízké by nejvíce ocenily, kdyby se k nim **dostaly informace o tom, jaké zákony se vztahují na jejich situaci a jak ji upravují (17 %)**.
- Respondentky by dále uvítaly **obecné informace ze sociální oblasti (6 %)** a zřízení relevantní **internetové stránky (5 %)**.
- Mezi zajímavé podněty k podpoře žen pečujících o blízké lze zařadit: **poradenskou činnost a geografickou mapu institucí poskytujících informace anebo pomoc pečujícím ženám.**

Připravila společnost ppm factum research

František Bartoš, project manager

ppm factum research s.r.o.

Office Park Nové Butovice / A

Bucharova 1281/2, 158 00 Praha13

Mobil: +420 731 403 653

Tel.: +420 233 111 005

Fax: +420 233 111 002

e-mail: bartos@ppmfactum.cz

www.factum.cz

